ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 3.7.2024
COM(2024) 266 final

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

σχετικά με την εφαρμογή, κατά το 2023, του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001 για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής

Πίνακας περιεχομένων

1. Εισαγωγή 2
2. Διάθεση πληροφοριών και εγγράφων μέσω μητρώων και δικτυακών τόπων 3
3. Ανάλυση των αιτήσεων πρόσβασης σε έγγραφα 4
3.1. Ο αριθμός των αιτήσεων (παράρτημα — πίνακες 3 και 4) 4
3.2. Αιτήσεις που ελήφθησαν ανά Γενική Διεύθυνση ή υπηρεσία (Παράρτημα — Πίνακας 5) 5
4. Εφαρμογή εξαιρέσεων στο δικαίωμα πρόσβασης 7
4.1. Το επίπεδο πρόσβασης που χορηγήθηκε για τα έγγραφα που ζητήθηκαν (Παράρτημα — Πίνακες 8 και 9) 7
4.2. Οι εξαιρέσεις που εφαρμόστηκαν στα έγγραφα που ζητήθηκαν (Παράρτημα — Πίνακας 10) 8
5. Αναφορές στην Ευρωπαία Διαμεσολαβήτρια 9
6. Νέα νομολογία σχετικά με την πρόσβαση στα έγγραφα 10
6.1. Το Δικαστήριο 10
6.1.1. Αποσαφήνιση ουσιαστικών κανόνων 10
6.2. Το Γενικό Δικαστήριο 10
6.2.1. Αποσαφήνιση ουσιαστικών κανόνων 11
6.2.2. Αποσαφήνιση διαδικαστικών κανόνων 12
6.3. Νέες δικαστικές υποθέσεις κατά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 2023 12

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα ετήσια έκθεση συντάσσεται σύμφωνα με το άρθρο 17 παράγραφος 1 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001[1] για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής [στο εξής: κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1049/2001]. Καλύπτει την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή το 2023 και βασίζεται σε στατιστικά στοιχεία[2] που συνοψίζονται στο παράρτημα. Αναφέρεται επίσης στα πορίσματα της Ευρωπαίας Διαμεσολαβήτριας σχετικά με την εφαρμογή του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001 από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και στις αποφάσεις που εξέδωσαν τα δικαστήρια της ΕΕ.

Η διαφάνεια, η ακεραιότητα και η λογοδοσία είναι τα βασικά προαπαιτούμενα για μια δημοκρατία που βασίζεται στο κράτος δικαίου. Αποτελούν βασικές αρχές για την προώθηση της χρηστής διακυβέρνησης και την οικοδόμηση εμπιστοσύνης στη διαδικασία χάραξης πολιτικής, καθώς με αυτόν τον τρόπο ενισχύονται η νομιμότητα και η αξιοπιστία των δημόσιων θεσμών. Η διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του δικαιώματος πρόσβασης των πολιτών στα έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή των θεσμικών οργάνων αποτελεί ακρογωνιαίο λίθο της δέσμευσης της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για διαφάνεια[3]. Τα στοιχεία σχετικά με τα πλήρως ή εν μέρει γνωστοποιηθέντα έγγραφα, τα οποία αναλύονται περαιτέρω στο κεφάλαιο 4, επιβεβαιώνουν τη δέσμευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής όσον αφορά το δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα στο πλαίσιο της συνολικής πολιτικής διαφάνειας της Επιτροπής.

Στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, οι αιτήσεις πρόσβασης σε έγγραφα διεκπεραιώνονται στο αρχικό στάδιο σε αποκεντρωμένη βάση από τις διάφορες Γενικές Διευθύνσεις και υπηρεσίες της Επιτροπής. Το 2023 ο αριθμός των αρχικών αιτήσεων ανήλθε σε 7 274· όσον αφορά τις επιβεβαιωτικές αιτήσεις, ο αριθμός τους ανήλθε σε 599. Οι επιβεβαιωτικές αιτήσεις, με τις οποίες οι αιτούντες ζητούν επανεξέταση των αρχικών απαντήσεων πλήρους ή μερικής άρνησης πρόσβασης, διεκπεραιώνονται από τη Διοικητική Μονάδα «Διαφάνειας, Διαχείρισης Εγγράφων και Πρόσβασης στα Έγγραφα» της Γενικής Γραμματείας, προκειμένου να διασφαλίζεται ανεξάρτητη επανεξέταση των απαντήσεων που δόθηκαν στο αρχικό στάδιο.

Η μονάδα αυτή διαχειρίζεται επίσης το εσωτερικό σύστημα ΤΠ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής «Ηλεκτρονική πρόσβαση σε έγγραφα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής» (Electronic AccesS to European Commission Documents) (στο εξής: EASE). Η Επιτροπή εγκαινίασε το EASE τον Σεπτέμβριο του 2022. Αποτελείται από δύο μέρη:

[1] Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1049/2001 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 2001, για την πρόσβαση του κοινού στα έγγραφα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής (ΕΕ L 145 της 31.5.2001, σ. 43).

[2] Τα ποσοστά στρογγυλοποιούνται στο πλησιέστερο δεκαδικό ψηφίο. Τα στατιστικά στοιχεία αντικατοπτρίζουν, μεταξύ άλλων, τον αριθμό των αιτήσεων που παραλήφθηκαν και τις απαντήσεις που δόθηκαν το 2023. Παρέχουν ακριβέστερα δεδομένα σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη, κατόπιν επακόλουθων διορθώσεων τακτικής κωδικοποίησης. Γι' αυτόν τον λόγο, τα αριθμητικά στοιχεία που παρέχονται στην παρούσα έκθεση και στις προηγούμενες ενδέχεται να παρουσιάζουν μικρές διαφοροποιήσεις.

[3] https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy_el

1) μια νέα διαδικτυακή πύλη[4] η οποία παρέχει στους πολίτες τη δυνατότητα —μεταξύ άλλων λειτουργικών δυνατοτήτων— να μάθουν περισσότερα σχετικά με την πρόσβαση σε έγγραφα, να υποβάλουν αρχικές και επιβεβαιωτικές αιτήσεις, να λαμβάνουν κατευθύνσεις, να παρακολουθούν τρέχουσες και παλαιότερες υποθέσεις, να διαχειρίζονται τα οικεία δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, να επικοινωνούν με την Επιτροπή, να λαμβάνουν την απάντηση ηλεκτρονικά, να αναζητούν έγγραφα που έχουν γνωστοποιηθεί σε άλλους αιτούντες· και

2) ένα νέο σύστημα διαχείρισης υποθέσεων που θα παρέχει στο προσωπικό της Επιτροπής τη δυνατότητα να καταχωρίζει, να αναθέτει και να διεκπεραιώνει τις αιτήσεις πρόσβασης σε έγγραφα.

Το EASE έχει αντικαταστήσει το παλαιό σύστημα GestDem, βελτιώνει την αποδοτικότητα και συμβάλλει ώστε όλη η διαδικασία υποβολής και διεκπεραίωσης των αιτήσεων πρόσβασης σε έγγραφα της Επιτροπής να καταστεί περισσότερο αυτοματοποιημένη, σαφέστερη και περισσότερο διαφανής, τόσο για τους πολίτες όσο και για την Επιτροπή.

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής υποστηρίζονται από την Υπηρεσία Ιστορικών Αρχείων (HAS) σε περιπτώσεις αιτήσεων πρόσβασης σε έγγραφα που αφορούν αρχεία προηγούμενων Επιτρόπων και των ιδιαίτερων γραφείων τους. Το 2023, η HAS παρείχε συνδρομή σε 213 υποθέσεις[5], κυρίως στη Γενική Γραμματεία (42), στη Γενική Διεύθυνση Έρευνας και Καινοτομίας (19), στη Νομική Υπηρεσία (12) και στις Γενικές Διευθύνσεις Δικαιοσύνης και Καταναλωτών (12), Εσωτερικής Αγοράς, Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και ΜΜΕ (10) και Κινητικότητας και Μεταφορών (10).

2. ΔΙΑΘΕΣΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΩΝ ΜΕΣΩ ΜΗΤΡΩΩΝ ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΑΚΩΝ ΤΟΠΩΝ

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει εκ των προτέρων ευρύ φάσμα νομικών, πολιτικών, διοικητικών και άλλων εγγράφων σε διάφορους δικτυακούς τόπους και μητρώα[6]. Πολλά από αυτά τα έγγραφα είναι διαθέσιμα στο μητρώο εγγράφων της Επιτροπής (RegDoc), στο μητρώο κατ' εξουσιοδότηση και εκτελεστικών πράξεων και σε άλλα εταιρικά μητρώα που διαχειρίζεται η Γενική Γραμματεία, ενώ άλλα είναι διαθέσιμα σε δικτυακούς τόπους τους οποίους διαχειρίζονται οι Γενικές Διευθύνσεις ή στο EUR-Lex[7].

Το 2023 προστέθηκαν 11,501 νέα έγγραφα στο RegDoc (βλ. παράρτημα — πίνακας 1), τα οποία εμπίπτουν στις ακόλουθες κατηγορίες: C, COM, JOIN, OJ, P, PV, SEC ή SWD[8].

---

[4] https://ec.europa.eu/transparency/documents-request/home

[5] Έναντι 145 το 2022.

[6] Ο κατάλογος των πηγών διατίθεται, π.χ., μέσω του ιστότοπου: https://commission.europa.eu/about-european-commission/service-standards-and-principles/transparency/access-documents/how-access-commission-documents_el.

[7] https://eur-lex.europa.eu/

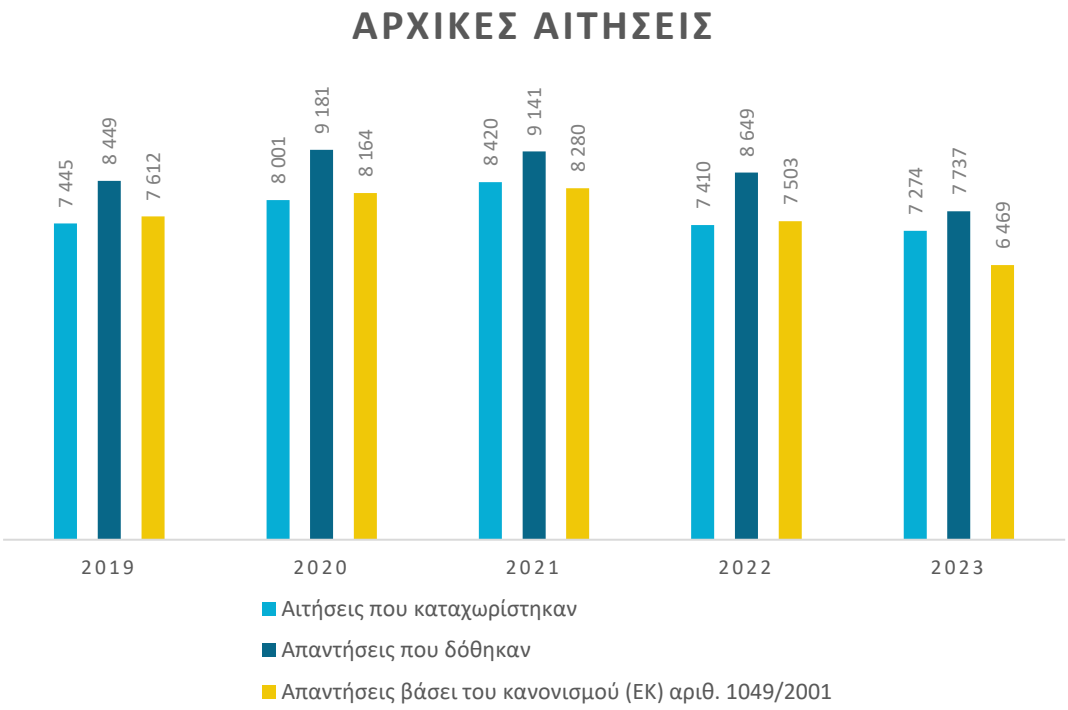
[8] Συγκεκριμένα, C: αυτόνομες πράξεις της Επιτροπής· COM: νομοθετικές προτάσεις της Επιτροπής και άλλα έγγραφα που κοινοποιούνται σε άλλα θεσμικά όργανα, από κοινού με τα προπαρασκευαστικά τους έγγραφα· JOIN: κοινές πράξεις της Επιτροπής και του ύπατου εκπροσώπου· OJ: ημερήσιες διατάξεις των συνεδριάσεων της Επιτροπής· P: αποφάσεις της πρόεδρου της Επιτροπής· PV: πρακτικά των συνεδριάσεων της Επιτροπής· SEC: έγγραφα της Επιτροπής που δεν μπορούν να ταξινομηθούν σε καμία από τις προαναφερόμενες σειρές· SWD (staff working document): έγγραφα εργασίας των

Το 2023 ο αριθμός προβολών σελίδας ανήλθε σε 7 613 στην περίπτωση του νέου δικτυακού τόπου του *Europa* για την «Πρόσβαση σε έγγραφα»[9], και σε 6 142 στην περίπτωση της νέας δημόσιας πύλης EASE[10] (βλ. παράρτημα — Πίνακας 2).

3. ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΑΙΤΗΣΕΩΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ ΣΕ ΕΓΓΡΑΦΑ

3.1. Ο αριθμός των αιτήσεων[11] (παράρτημα — πίνακες 3 και 4)

Όπως φαίνεται στο γράφημα που ακολουθεί, το 2023 ο αριθμός των αρχικών αιτήσεων ανήλθε σε 7,274. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έδωσε συνολικά 6,469 απαντήσεις βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001 και 7,737 απαντήσεις συνολικά[12].

Όσον αφορά τις επιβεβαιωτικές αιτήσεις, ο αριθμός τους ανήλθε σε 599 το 2023, ο οποίος σημειώνει εντυπωσιακή αύξηση άνω του 43 % σε σύγκριση με το 2022. Η Ευρωπαϊκή

υπηρεσιών της Επιτροπής.

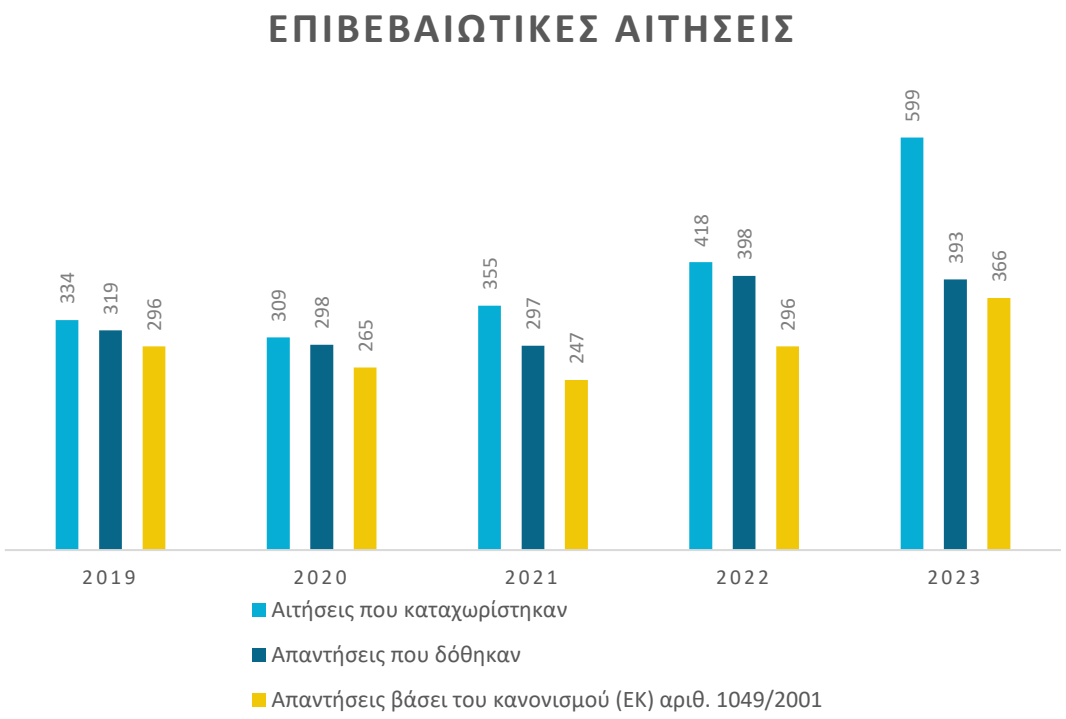
[9] https://commission.europa.eu/about-european-commission/service-standards-and-principles/transparency/access-documents/how-access-commission-documents_el

[10] https://ec.europa.eu/transparency/documents-request/home

[11] Στατιστικά στοιχεία σχετικά με το κοινωνικό και επαγγελματικό προφίλ και τη γεωγραφική προέλευση των αιτούντων παρέχονται στους πίνακες 6 και 7 του παραρτήματος.

[12] Ένα μεμονωμένο αίτημα μπορεί να αφορά περισσότερα του ενός έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή διαφορετικών υπηρεσιών της Επιτροπής και, κατά συνέπεια, μπορεί να οδηγήσει σε περισσότερες της μίας διαφορετικές απαντήσεις. Αντιστρόφως, περισσότερα του ενός αιτήματα μπορούν να ομαδοποιηθούν σε ορισμένες περιπτώσεις και να οδηγήσουν σε μία ενιαία απάντηση. Ο αριθμός των απαντήσεων περιλαμβάνει κάθε είδους συνέχεια που δόθηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, από απαντήσεις που παρασχέθηκαν στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001 (ακόμη και όταν η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν είχε κανένα έγγραφο στην κατοχή της) έως απαντήσεις που παρασχέθηκαν βάσει άλλων νομικών πλαισίων (λόγω του περιεχομένου της αίτησης ή της ιδιότητας του αιτούντος κ.λπ.) ή περάτωση της διαδικασίας λόγω μη παροχής διευκρινίσεων που ζητήθηκαν από τον αιτούντα ή λόγω μη εκπλήρωσης διαδικαστικών απαιτήσεων εκ μέρους του.

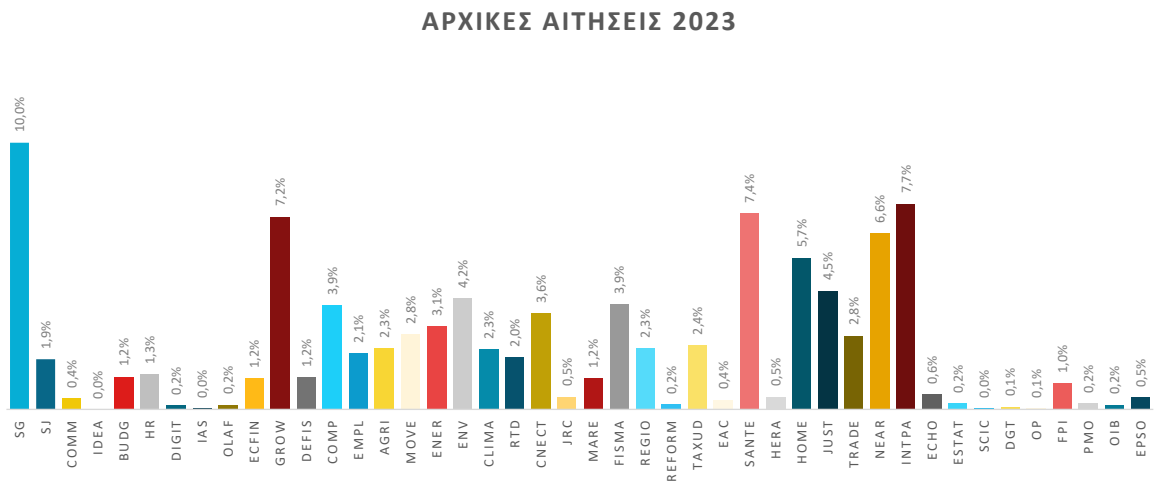
Επιτροπή έδωσε συνολικά 366 απαντήσεις βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001 και 393 απαντήσεις συνολικά.

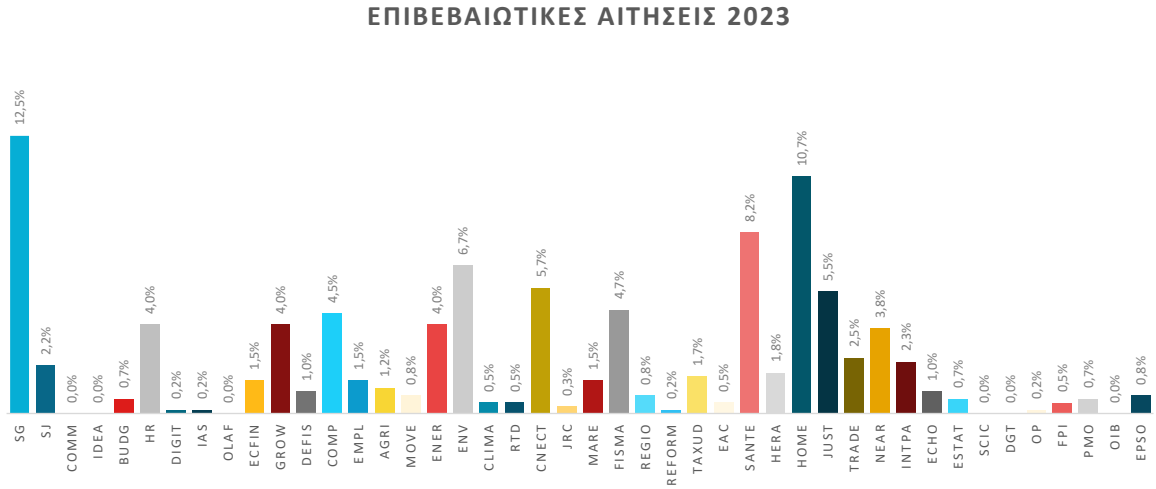
3.2. Αιτήσεις που ελήφθησαν ανά Γενική Διεύθυνση ή υπηρεσία (Παράρτημα — Πίνακας 5)[13]

Το 2023 η Γενική Γραμματεία έλαβε το υψηλότερο ποσοστό αρχικών αιτήσεων (10 %). Ακολουθούν η Γενική Διεύθυνση Διεθνών Εταιρικών Σχέσεων (7,7 %), η Γενική Διεύθυνση Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων (7,4 %), η Γενική Διεύθυνση Εσωτερικής Αγοράς, Βιομηχανίας, Επιχειρηματικότητας και ΜΜΕ (7,2 %) και η Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων (5,7 %). Σε καθεμία από τις υπόλοιπες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αντιστοιχούσε ποσοστό κάτω του 5 % του συνόλου των αρχικών αιτήσεων.

[13] Τα στοιχεία για την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) τα οποία αναφέρονται κατωτέρω, αφορούν αποκλειστικά αιτήσεις πρόσβασης σε έγγραφα που συνδέονται με τις διοικητικές της δραστηριότητες. Οι αιτήσεις πρόσβασης σε έγγραφα που αφορούν τις οικείες δραστηριότητες διεξαγωγής ερευνών, λόγω του ιδιαίτερα ευαίσθητου χαρακτήρα των τελευταίων, υπόκεινται σε ειδική διαδικασία σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 και το άρθρο 4 των λεπτομερών κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001. Μετά τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Εξωτερικής Δράσης (ΕΥΕΔ), μόνο τα έγγραφα της Υπηρεσίας Μέσων Εξωτερικής Πολιτικής (FPI) βρίσκονται στην κατοχή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Επιπλέον, τα στατιστικά στοιχεία σχετικά με την FPI περιλαμβάνουν ορισμένες από τις αρχικές αιτήσεις που ελήφθησαν από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό για την Ειρήνη (ΕΜΕ). Ο ΕΜΕ είναι ένα εργαλείο εκτός προϋπολογισμού που ενισχύει την ικανότητα της ΕΕ να ενεργεί ως εγγυητής της παγκόσμιας ασφάλειας. Σύμφωνα με την απόφαση C(2021) 2011 της Επιτροπής, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δέχθηκε να εκτελέσει τους ρόλους του διευθυντή, του υπολόγου και του εσωτερικού ελεγκτή μέτρων συνδρομής του ΕΜΕ. Δεκαπέντε τέτοιες αρχικές αιτήσεις απευθύνθηκαν στην Επιτροπή στο πλαίσιο του ρόλου της ως διευθυντή μέτρων συνδρομής το 2023. Οι επιβεβαιωτικές απαντήσεις εγκρίνονται από την επιτροπή του Μηχανισμού του ΕΜΕ. Ως εκ τούτου, η παρούσα έκθεση δεν αφορά δύο επιβεβαιωτικές απαντήσεις που παρασχέθηκαν από τον ΕΜΕ στο στάδιο επιβεβαίωσης.

Το 2023 υποβλήθηκε το υψηλότερο ποσοστό επιβεβαιωτικών αιτήσεων όσον αφορά υποθέσεις που διεκπεραιώθηκαν στο αρχικό στάδιο από τη Γενική Γραμματεία (12,5 %). Ακολουθούν η Γενική Διεύθυνση Μετανάστευσης και Εσωτερικών Υποθέσεων (10,7 %), η Γενική Διεύθυνση Υγείας και Ασφάλειας των Τροφίμων (8,2 %), η Γενική Διεύθυνση Περιβάλλοντος (6,7 %), η Γενική Διεύθυνση Επικοινωνιακών Δικτύων, Περιεχομένου και Τεχνολογιών (5,7 %) και η Γενική Διεύθυνση Δικαιοσύνης και Καταναλωτών (5,5 %). Σε καθεμία από τις υπόλοιπες υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής αντιστοιχούσε ποσοστό κάτω του 5 % του συνόλου των επιβεβαιωτικών αιτήσεων.

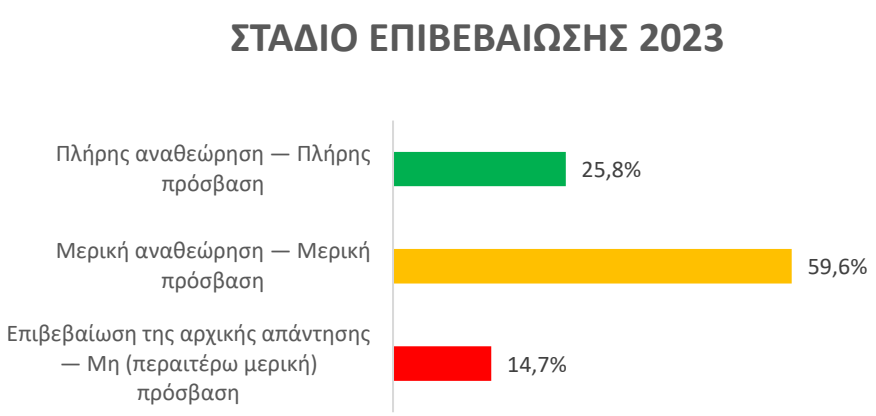
4. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΕΞΑΙΡΕΣΕΩΝ ΣΤΟ ΔΙΚΑΙΩΜΑ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ[14]

Το προβλεπόμενο στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1049/2001 δικαίωμα πρόσβασης υπόκειται σε αρκετές ειδικές εξαιρέσεις, οι οποίες καθορίζονται στο άρθρο 4 του κανονισμού. Κάθε άρνηση, πλήρης ή μερική, πρέπει να αιτιολογείται με βάση τουλάχιστον μία από τις εξαιρέσεις αυτές.

4.1. Το επίπεδο πρόσβασης που χορηγήθηκε για τα έγγραφα που ζητήθηκαν (Παράρτημα — Πίνακες 8 και 9)

[14] Οι ατομικές αιτήσεις ενδέχεται να αφορούν περισσότερα έγγραφα ή ολόκληρους φακέλους που αφορούν συγκεκριμένο θέμα ή συγκεκριμένη διαδικασία. Τα στατιστικά στοιχεία των προηγούμενων ετήσιων εκθέσεων, τα οποία αντλήθηκαν από το παροπλισμένο σύστημα GestDem, δεν αντικατόπτριζαν τον αριθμό των εγγράφων που ζητήθηκαν. Χάρη στον σχεδιασμό του EASE, τα αριθμητικά στοιχεία του κεφαλαίου 4 της παρούσας έκθεσης αντικατοπτρίζουν τα έγγραφα που ζητήθηκαν σε υποθέσεις που διεκπεραιώθηκαν στο EASE και περατώθηκαν το 2023. Επιπλέον, μετά την εγκατάσταση του EASE τον Σεπτέμβριο του 2022, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή συνέχισε να αναπτύσσει και να βελτιώνει αυτό το νέο σύστημα ΤΠ. Κατά τη διάρκεια αυτής της μεταβατικής περιόδου, οι υπηρεσίες της Επιτροπής ενδέχεται να αντιμετώπισαν δυσκολίες όσον αφορά την αναφόρτωση των σχετικών εγγράφων λόγω τεχνικών προβλημάτων ή την προσαρμογή στο νέο σύστημα.

4.2. Οι εξαιρέσεις που εφαρμόστηκαν στα έγγραφα που ζητήθηκαν[15] (Παράρτημα — Πίνακας 10)

[15] Με βάση το άρθρο 4 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001.

5. ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΑ ΔΙΑΜΕΣΟΛΑΒΗΤΡΙΑ

Το 2023 η Ευρωπαία Διαμεσολαβήτρια κίνησε 96 νέες έρευνες σε υποθέσεις που αφορούσαν την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στις οποίες η πρόσβαση σε έγγραφα αποτελούσε είτε το βασικό είτε δευτερεύον αντικείμενο της αναφοράς, και περάτωσε 78 αναφορές[16]. Η Ευρωπαία Διαμεσολαβήτρια διαπίστωσε περιπτώσεις κακοδιοίκησης σε 13 υποθέσεις, από τις οποίες οι 12 αφορούσαν ευρήματα κακοδιοίκησης το 2023[17]. Οι υπόλοιπες 65 υποθέσεις περατώθηκαν χωρίς παρατηρήσεις ή προτάσεις βελτίωσης.

[16] Τα στατιστικά στοιχεία αφορούν τις υποθέσεις της Ευρωπαίας Διαμεσολαβήτριας για όλες τις υπηρεσίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής πλην της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης.

[17] Υποθέσεις 6/2021 (https://www.ombudsman.europa.eu/el/case/el/60425)· 2/2022 (https://www.ombudsman.europa.eu/el/case/el/60766)· 1129/2022 (https://www.ombudsman.europa.eu/el/case/el/61897)· 1203/2022 (https://www.ombudsman.europa.eu/el/case/el/61954)· 1378/2022 (https://www.ombudsman.europa.eu/el/case/el/62144)· 1731/2022 (https://www.ombudsman.europa.eu/el/case/el/62502)· 2000/2022 (https://www.ombudsman.europa.eu/el/case/el/62765)· 1933/2022 (https://www.ombudsman.europa.eu/el/case/el/62702)· 2206/2022 και 2208/2022 (https://www.ombudsman.europa.eu/el/case/el/62978)· 1053/2023 (https://www.ombudsman.europa.eu/el/case/el/64113)· και 1945/2023 (https://www.ombudsman.europa.eu/el/case/el/65012).

6. ΝΕΑ ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ ΣΧΕΤΙΚΑ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΣΒΑΣΗ ΣΤΑ ΕΓΓΡΑΦΑ

6.1. Το Δικαστήριο

Το 2023 το Δικαστήριο εξέδωσε τέσσερις αποφάσεις[18] επί αιτήσεως αναιρέσεως σχετικά με το δικαίωμα πρόσβασης του κοινού στα έγγραφα βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001, με διάδικο την Ευρωπαϊκή Επιτροπή.

Απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως σε τρεις υποθέσεις[19]. Σε μία υπόθεση, αναίρεσε εν μέρει την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου, απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως κατά τα λοιπά και ανέπεμψε την υπόθεση ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου προκειμένου αυτό να αποφανθεί[20].

6.1.1. Αποσαφήνιση ουσιαστικών κανόνων

Το 2023 οι ουσιαστικές διευκρινίσεις που παρείχε το Δικαστήριο αφορούσαν κατ' ουσία την εφαρμογή των εξαιρέσεων σχετικά με την προστασία της παροχής νομικών συμβουλών[21] και της διαδικασίας λήψης αποφάσεων[22]. Επιπλέον, παρείχε περαιτέρω διευκρινίσεις όσον αφορά την έννοια του υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος[23].

6.2. Το Γενικό Δικαστήριο

Το 2023 το Γενικό Δικαστήριο εξέδωσε 14 αποφάσεις ή διατάξεις σε διαδικασίες στις οποίες η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ήταν διάδικος σε σχέση με αποφάσεις που αφορούσαν το δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001[24], έναντι 26 αποφάσεων ή διατάξεων που εξέδωσε το 2022.

---

[18] Αποφάσεις της 7ης Σεπτεμβρίου 2023, Patrick Breyer κατά Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Έρευνας (REA), C-135/22 P, EU:C:2023:640· της 8ης Ιουνίου 2023, Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά Laurent Pech, C-408/21 P, EU:C:2023:461· της 9ης Νοεμβρίου 2023, XC κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, C-527/21 P, EU:C:2023:850· της 27ης Απριλίου 2023, Aeris Invest Sàrl κατά Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, C-782/21 P, EU:C:2023:345.

[19] Αποφάσεις στις υποθέσεις Patrick Breyer κατά Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Έρευνας (REA), C-135/22 P, ό.π.· Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά Laurent Pech, C-408/21 P, ό.π.· Aeris Invest Sàrl κατά Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, C-782/21 P, ό.π.·

[20] Απόφαση στην υπόθεση XC κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, C-527/21 P, ό.π.

[21] Απόφαση στην υπόθεση Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά Laurent Pech, C-408/21 P, ό.π., σκέψεις 35-39, 55-56, 61, 64-68, 70-73.

[22] Απόφαση στην υπόθεση Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά Laurent Pech, C-408/21 P, ό.π., σκέψεις 86, 88, 91.

[23] Αποφάσεις στις υποθέσεις Patrick Breyer κατά Ευρωπαϊκού Εκτελεστικού Οργανισμού Έρευνας (REA), C-135/22 P, ό.π., σκέψεις 94-95, 105-106· Aeris Invest Sàrl κατά Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, C-782/21 P, ό.π., σκέψεις 37-42, 48.

[24] Διατάξεις της 5ης Οκτωβρίου 2023, Matina Stevi και The New York Times κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-36/23, EU:T:2023:608· της 5ης Οκτωβρίου 2023, Matina Stevi και The New York Times κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-36/23, EU:T:2023:609· της 8ης Σεπτεμβρίου 2023, MBDA France κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-154/23· της 28ης Νοεμβρίου 2023, Roberto Acampora κ.λπ. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-423/23, EU:T:2023:770· της 28ης Μαρτίου 2023, Paola Primicerj κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-612/22· της 15ης Δεκεμβρίου 2023, Shopper Union France και Xavier Azalbert κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-1071/23 R, EU:T:2023:806· και υποθέσεις της 15ης Φεβρουαρίου 2023, Asesores Comunitarios, SL κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-77/22, EU:T:2023:69· της 14ης Ιουνίου 2023, Covington & Burling LLP και Bart Van Vooren κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-201/21, EU:T:2023:333· της 1ης Φεβρουαρίου 2023, ClientEarth AISBL κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-354/21, EU:T:2023:34· της 12ης Ιουλίου 2023, Eurecna SpA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-377/21, EU:T:2023:398· της 12ης Ιουλίου 2023, Michele Vendrame κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-379/21, EU:T:2023:399· της 15ης Μαρτίου 2023, Giorgio Basaglia κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-597/21, EU:T:2023:133· της 6ης Σεπτεμβρίου 2023, Foodwatch eV κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-643/21, EU:T:2023:519· της 26ης Ιουλίου 2023, Troy Chemical Company BV κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-662/21, EU:T:2023:442.

Η προσφυγή ακυρώσεως απορρίφθηκε σε πέντε υποθέσεις[25]. Σε δύο υποθέσεις, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε την αίτηση παρέμβασης τρίτων[26]. Σε δύο υποθέσεις, διέταξε τη διαγραφή της υπόθεσης από το πρωτόκολλο του Γενικού Δικαστηρίου κατόπιν των αιτημάτων των προσφευγόντων να παραιτηθούν από τη διαδικασία[27]. Σε μία υπόθεση, απέρριψε την προσφυγή εν μέρει λόγω πρόδηλης αναρμοδιότητας (καθόσον ζητούσε από το Γενικό Δικαστήριο να υποχρεώσει την Επιτροπή να παράσχει πρόσβαση στα έγγραφα που ζητήθηκαν) και εν μέρει ως προδήλως απαράδεκτη (καθόσον αφορούσε αρχική απόφαση), και έκρινε ότι παρείλκε η έκδοση αποφάσεως επί της αιτήσεως παρέμβασης τρίτων[28]. Σε μία υπόθεση, απέρριψε την αίτηση ασφαλιστικών μέτρων[29].

Σε δύο υποθέσεις, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε την απόφαση της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης και απέρριψε την προσφυγή κατά τα λοιπά[30]. Σε μία υπόθεση, έκρινε ότι παρείλκε η έκδοση απόφασης επί του αιτήματος ακυρώσεως της σιωπηρής απόφασης άρνησης πρόσβασης, ακύρωσε την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στον βαθμό που αρνιόταν την πρόσβαση στις επιμέρους ψήφους των εκπροσώπων των κρατών μελών βάσει του άρθρου 4 παράγραφος 3 δεύτερο εδάφιο του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001, και απέρριψε την προσφυγή κατά τα λοιπά[31].

6.2.1. Αποσαφήνιση ουσιαστικών κανόνων

Το 2023 οι ουσιαστικές διευκρινίσεις που παρείχε το Γενικό Δικαστήριο αφορούσαν κατ' ουσία την εφαρμογή των εξαιρέσεων σχετικά με την προστασία των διεθνών σχέσεων[32], της δημοσιονομικής, νομισματικής ή οικονομικής πολιτικής[33], των δικαστικών διαδικασιών[34] και της διαδικασίας λήψης αποφάσεων[35]. Επιπλέον, το Γενικό Δικαστήριο παρείχε περαιτέρω διευκρινίσεις όσον αφορά τις έννοιες του υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος[36] και του γενικού τεκμηρίου εμπιστευτικότητας[37].

[25] Αποφάσεις στις υποθέσεις Asesores Comunitarios, SL κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-77/22, ό.π.· ClientEarth AISBL κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-354/21, ό.π.· Giorgio Basaglia κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-597/21, ό.π.· Foodwatch eV κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-643/21, ό.π.· Troy Chemical Company BV κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-662/21, ό.π.

[26] Διατάξεις στην υπόθεση Matina Stevi και The New York Times κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-36/23, EU:T:2023:608, ό.π.· Matina Stevi και The New York Times κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-36/23, EU:T:2023:609, ό.π.

[27] Διατάξεις στις υποθέσεις MBDA France κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-154/23, ό.π.· Roberto Acampora κ.λπ. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-423/23, ό.π.

[28] Διάταξη στην υπόθεση Paola Primicerj κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-612/22, ό.π.

[29] Διάταξη στην υπόθεση Shopper Union France και Xavier Azalbert κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-1071/23 R, ό.π.

[30] Αποφάσεις στις υποθέσεις Eurecna SpA κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-377/21, ό.π.· Michele Vendrame κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-379/21, ό.π.

[31] Απόφαση στην υπόθεση Covington & Burling LLP και Bart Van Vooren κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-201/21, ό.π.

[32] Απόφαση στην υπόθεση Foodwatch eV κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-643/21, ό.π., σκέψεις 57-59, 65-67, 105-111, 113-116.

[33] Απόφαση στην υπόθεση Asesores Comunitarios, SL κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-77/22, ό.π., σκέψεις 57-66.

[34] Απόφαση στην υπόθεση Troy Chemical Company BV κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-662/21, ό.π., σκέψεις 57-59, 64-69, 78.

[35] Απόφαση στην υπόθεση Covington & Burling LLP και Bart Van Vooren κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-201/21, ό.π., σκέψεις 59, 63-68, 71-73.

[36] Απόφαση στην υπόθεση ClientEarth AISBL κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-354/21, ό.π., σκέψεις 93-94.

[37] Απόφαση στην υπόθεση ClientEarth AISBL κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-354/21, ό.π., σκέψεις 44-46, 64-68, 73-75.

6.2.2. Αποσαφήνιση διαδικαστικών κανόνων

Τα κύρια διαδικαστικά ζητήματα που εξέτασε το Γενικό Δικαστήριο το 2023 αφορούσαν τις υποχρεώσεις σχετικά με τη διατήρηση των εγγράφων[38] και την έννοια της δίκαιης λύσης[39].

6.3. Νέες δικαστικές υποθέσεις κατά της Ευρωπαϊκής Επιτροπής το 2023

Το 2023 παραπέμφθηκαν ενώπιον των ευρωπαϊκών δικαστηρίων 19 υποθέσεις στις οποίες εμπλέκεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε σχέση με αποφάσεις που αφορούσαν το δικαίωμα πρόσβασης σε έγγραφα βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1049/2001, έναντι 11 αποφάσεων ή διατάξεων που εκδόθηκαν το 2022.

Δεκαπέντε από αυτές τις υποθέσεις αφορούν προσφυγές που ασκήθηκαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου[40], τρεις εκ των οποίων περατώθηκαν ήδη το 2023 με τις προαναφερόμενες διατάξεις[41].

Παράλληλα, υποβλήθηκαν ενώπιον του Δικαστηρίου τέσσερις αιτήσεις αναίρεσης κατά απόφασης ή διάταξης του Γενικού Δικαστηρίου επί υποθέσεων στις οποίες η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ήταν διάδικος[42].

[38] Απόφαση στην υπόθεση Giorgio Basaglia κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-597/21, ό.π., σκέψεις 30-35.

[39] Απόφαση στην υπόθεση Giorgio Basaglia κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-597/21, ό.π., σκέψεις 59, 69-72, 79, 85, 90-97, 112.

[40] Υποθέσεις Matina Stevi και The New York Times κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-36/23, ό.π.· PAN Europe κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-104/23· Rems Kargins κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-110/23· eClear AG κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-127/23· MBDA France κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-154/23, ό.π.· Roberto Acampora κ.λπ. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-261/23· British American Tobacco Polska Trading sp. z o.o. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-311/23· Roberto Acampora κ.λπ. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-423/23, ό.π.· YZ κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-537/23 AJ· Mylan Ireland Ltd κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-585/23· Sara Soares κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-606/23· Shopper Union France και Xavier Azalbert κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-1071/23· Shopper Union France και Xavier Azalbert κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-1071/23 R, ό.π.· Smart Kid S.A. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-1130/23· Huhtamaki Holding Sàrl κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-1145/23.

[41] Υποθέσεις MBDA France κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-154/23, ό.π.· Roberto Acampora κ.λπ. κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-423/23, ό.π.· Shopper Union France και Xavier Azalbert κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, T-1071/23 R, ό.π.

[42] Υποθέσεις Validity Foundation - Mental Disability Advocacy Centre κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, C-51/23 P· ClientEarth AISBL κατά Ευρωπαϊκής Επιτροπής, C-249/23 P· Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατά Covington & Burling, Bart Van Vooren, C-540/23 P· BonSens.org κατά Stevi κ.λπ., C-634/23 P(I).